

Linus Klackenberg

linus.klackenberg@energigas.se

Dnr: N2021/02166

Näringsdepartementet
n.remissvar@regeringskansliet.se
kopia till
nisrin.khedr@regeringskansliet.se

Stockholm den 4 februari 2022

Remissvar Vägen mot fossiloberoende jordbruk

Energigas Sverige, som är branschorganisationen för energigaserna i Sverige, har tagit del av rubricerat förslag till nya föreskrifter. Vi tackar för möjligheten att bidra med synpunkter och delger härmed vårt yttrande enligt Näringsdepartementets remiss den 8 november 2021.

Utredningens huvudförslag

Energigas Sverige är positiva till utredningens huvudförslag, med vissa förbehåll och synpunkter som redogörs för nedan.

Grön skatteväxling där ett jordbruksavdrag införs och växlas mot en utfasning av den återbetalning av dieselskatt som jord-, skogs- och vattenbrukets företag i dag kan ansöka om

Energigas Sverige anser att det är viktigt att styrningen blir tydligare mot förnybara drivmedel inom jordbruket och välkomnar därför utredningens förslag till skatteväxling. Vi tillstyrker förslaget om utfasning av skattenedsättningen på diesel och samtidigt införa ett jordbruksavdrag som kompensationsåtgärd och för förstärkt konkurrenskraft. Energigas Sverige ifrågasätter dock om det är motiverat att utfasningen av nedsättningen ska ta så lång tid som till 2030. Utfasningen bör kunna ske snabbare i takt med att jordbruksavdraget införs. Alternativa bränslen och fordon är på väg in på marknaden (biogastraktorer finns redan) och drivkraften i form av konkurrensutjämning mellan fossilt och förnybara alternativ bör därför införas snabbare än så.

Biopremie för rena biodrivmedel införs

Energigas Sverige kan förstå utredningens överväganden som leder fram till förslaget om införande av en biopremie som ska utjämna prisskillnaden mellan fossil diesel och rena flytande biodrivmedel. Syftet med biopremien är att möjliggöra en snabbare övergång till rena biodrivmedel utan betydande kostnadsökning för sektorn. Biopremien föreslås begränsas till flytande rena biodrivmedel (i praktiken FAME och HVO) som motiveras för det första med att maskinparkens omsättning är långsam och att det finns få eller inga alternativ. Samtidigt skriver utredningen att för FAME krävs det investering i nya maskiner.

Energigas Sverige förstår också att alternativen idag är begränsade för jordbrukets arbetsmaskiner och att det finns ett behov av styrmedel för omställningen i befintliga dieseldrivna maskiner som minskar merkostnaden det innebär. Energigas Sverige menar för det första att det är osäkert om biopremien alls kommer att få statsstödsgodkännande eftersom det till stor del är inriktat mot livsmedels- och fodergrödor. Energigas Sverige undrar också om det något längre perspektivet är motiverat att införa ett stöd som i praktiken begränsas till diesel-substitut när det redan finns en

reduktionsplikt på diesel som redan omfattar jordbrukets förbrukning. Det är också osäkert om den nuvarande skattebefrielsen för flytande rena biodrivmedlen kommer att få förlängt statsstöds godkännande. Regeringens plan tycks vara att i stället inkludera dem i reduktionsplikten framöver – det finns för närvarande ett förslag ute på remiss om detta genom promemorian *Reduktionsplikt för rena och höginblandade biodrivmedel*. Vidare går det ifrågasätta en teknikstyrande biopremie som inriktas mot den typ av biodrivmedel som det kommer råda stor brist på och som svårigen kommer att kunna få stöd enligt EU:s statsstödsregler.

Det förefaller klokare att inrikta stöden tydligare mot en omställning av fordonsparken till alternativa fordon och drivmedel som biogas, vätgas och el redan nu. För befintlig maskinpark bör övervägas om inte tillräckliga förutsättningar för omställning skulle kunna skapas genom reduktionsplikten, utfasning av dieselskatten och i kombination med ett tillräckligt kompenserande jordbruksavdrag för att säkerställa jordbrukets konkurrenskraft och kostnadsneutralitet för omställningen.

Utredningen motiverar att biopremien utesluter biogas med att biogas redan har ett produktionsstöd (eller kommer att få) och därför löper stor risk för överkompensation om det skulle omfattas av biopremien. Om det av riksdagen nyligen beslutade biogasstödet utformas i enlighet med biogasmarknadsutredningen och om miljölastbilspremien utvidgas till arbetsmaskiner för biogas som utredningen föreslår och som regeringen nyligen redan beslutat om, så tror Energigas Sverige att biogas har möjlighet att kunna bli ett konkurrenskraftigt alternativ till diesel för jordbruket. Det förutsätter dock att nedsättningen av dieselskatten tagits bort. En långsam utfasning av nedsättningen och införande av biopremien riskerar dock att försämra konkurrensmöjligheterna för alternativen och därmed försvåra omställningen. Det är viktigt att detta övervägs nog.

Om biopremien införs i enlighet med utredningens förslag så är det mycket viktigt att det i regelbundna kontrollstationer analyseras prisutvecklingen och konkurrensförhållandena inte bara gentemot fossil diesel och dieselsubstitut utan också för alternativa förnybara drivmedel som biogas och vätgas. Det är viktigt att biopremien är balanserad så att den inte i sig utgör ett hinder för nödvändiga investeringar i ny teknik och drivmedel.

Befintlig klimatpremie utvidgas till att omfatta arbetsmaskiner som drivs av biogas och bioetanol

Energigas Sverige är mycket positiva till förslaget att inkludera biogasdrivna arbetsmaskiner i den befintliga miljöpremien för lastbilar, något som regeringen redan beslutat om. Biogastraktorer finns redan på marknaden, intresset växer och hybrider med biogas och el är också på gång.

Det befintliga gödselgasstödet och biogasstödet utökas och förlängs

Energigas Sverige delar helt utredningens förslag om att de biogaspremier (gödselgasstöd, uppgraderingspremie, förvätskningspremie) som Biomarknadsutredningen föreslog i SOU 2019:63 *Mer biogas!* För ett hållbart Sverige ska genomföras i sin helhet och skyndsamt. Det är mycket glädjande att stödet nu är med i budgeten för 2022 som riksdagen antagit. Det återstår nu att se till att EU:s statsstödsregler inte sätter käppar i hjulet för implementeringen.

Vi uppmanar regeringen att nu också gå vidare med den utredning om utformningen av stödpaket II som Biogasmarknadsutredningen föreslog om ett produktionsstöd för förnybara gaser från nya tekniker. Investering i ny teknik som exempelvis förgasningsanläggningar behövs för att få fram de stora volymer förnybara gaser som krävs för omställningen i industri och transporter. Det är nödvändigt för att kunna utnyttja den stora outnyttjade biomassaresursen vi har i form av lignocellulosarika avfall, restprodukter eller fleråriga energigrödor.

Utredningens rekommendationer

Energigas Sverige stödjer utredningens rekommendationer, men har synpunkter på två av dem.

De investeringsstöd för precisionsodling och effektivisering av stallgödselhanteringen som finns inom den gemensamma jordbrukspolitiken bör fortsätta även i nästa programperiod.

Energigas Sverige delar utredningens rekommendation, men anser att investeringsstöd ska anpassas så att de i första hand stimulerar rötning av stallgödsel eftersom det ger betydligt större miljönyttor och endast i andra hand för annan effektivisering av stallgödselhantering där biogasproduktion inte är ett alternativ.

Likaså bör investeringsstöd och stöd till forskning och produktutveckling av biogödsel från biogasanläggningar och för precisionsgödsling av biogödsel få högre prioritet.

Ett stöd till produktion av fossilfri gödsel genom exempelvis Industriklivet och/eller Klimatklivet kan övervägas när sådan produktion blir aktuell i Sverige

Energigas Sverige stödjer denna rekommendation men är förvånade att den absolut enklaste och redan idag fullt genomförbara åtgärden för fossilfri kvävegödselproduktion inte tas upp – att naturgasen ersätts med biogas vid produktionen. Vi saknar också att utredningen inte tar upp möjligheten som förgasningstekniken ger när det gäller framställning av förnybar vätgas och grön ammoniak från biomassa för att ersätta dagens fossilbaserade kväve mineralgödselproduktion. Införande av Biogasmarknadsutredningens stödpaket 2 och med en utformning som även stimulerar exempelvis ammoniakproduktion vid sidan om förnybara gaser skulle få fart på sådana investeringar.

Vidare så är det märkligt att utredningen inte anser att de kan gå vidare med att föreslå exempelvis produktionsstöd för fossilfri ammoniak eller förnybar vätgas med hänvisning till att det inte finns på marknaden eller att planerna på produktion behöver komma längre först. Omvänt så behöver politiken utreda och avisera ett stöd för att verklig investeringsvilja ska komma till stånd.

Energigas Sveriges övriga synpunkter och förslag

Energigas Sverige tycker det är bra att utredningen på flera sätt tar upp hur biogas är en möjliggörare för jordbrukets omställning och hur jordbruket kan bidra till biogasutvecklingen. Det är bra att flera förslag presenteras som stödjer denna inriktning. Samtidigt så saknas flera viktiga nyttor och aspekter som motiverar fler åtgärder och utredning.

Rötning av stallgödsel bör bli standard

Utredningen konstaterar mycket riktigt att genom rötning av stallgödsel så fås en bättre gödselprodukt med mer växttillgängligt kväve. Samtidigt så är det en åtgärd för att effektivt minska metan och lustgasavgång från lagring och hantering av gödsel. Energigas Sverige anser att utredningen kunde ha gått ett steg längre och utöver biogasstödet föreslagit åtgärder för att rötning av stallgödsel ska bli standardlösningen. I många fall är den bästa lösningen att gödseln transporteras till lite större samrötningsanläggningar i regionen och där lantbruket får returtransport med biogödsel. Då kan biogasen också lättare komma till användning genom uppgradering och eventuell förvätskning – vilket kräver viss skala. Det kompletteras med mindre gårdsanläggningar där det är ett bättre alternativ exempelvis där transportavstånden blir för stora.

Begränsningen att inte beakta biogena utsläpp missar flera nyttor med biogasen – större efterfrågan på biogödsel behövs

Lika viktigt är styrmedel som säkerställer att biogödsel från biogasanläggningar blir attraktivare för lantbrukaren med ökad betalningsvilja som följd. Sammantaget skulle en kraftigt utbyggd biogasproduktion från såväl stallgödsel som andra organiska material kunna vara en betydligt större lösning för jordbrukets omställning än vad utredningens förslag och rekommendationer antyder, vilket är en brist. Biogödselns fördelar kring multhalt, jordkvalitet och roll för återvinning av

såväl makro- som mikronäringsämnen tas upp men ges inte tillräcklig betydelse, sannolikt pga. av att utredningen valt att inte beakta exempelvis biogena utsläpp. Energigas Sverige efterlyser därför en utredning om vilka åtgärder som finns för att öka jordbrukets roll som kolsänka och minskning av de biogena utsläppen. Det skulle då visa sig att biogassystemet är en viktig möjliggörare för jordbrukets omställning med multipla nyttor:

- i) Undvikta utsläpp från konventionell stallgödselhantering om stallgödsel rötas,
- ii) Maximera användningen av biogödsel (och fortsatt produktutveckling av denna för optimal effekt) ger förutom näringsämnen multiltillskott med positiva effekter på markens kvalitet och bidrar till kolinbindning (kolsänka), och
- iii) Potentialen att odla mellangrödor, fånggrödor osv som skördas för biogasproduktion som utöver att ge långvarig kolinbinding i marken bidrar till ytterligare biogasproduktion och biogödsel.

Sammantaget finns det alltså fler nyttor och skäl att ytterligare stimulera biogasproduktion från jordbruket och jordbrukets efterfrågan på biogödsel. Värt att nämna också är motsvarande potential som kan komma från kommande produktion av förnybara gaser via förgasning, där det i vissa processer bildas biokol som restprodukt som kan användas som jordförbättringsmedel och bidra till kolsänka i jordbruksmark. Jordbruket har en nyckelroll att spela för biogasutvecklingen och omvänt. Energigas Sverige delar därför fullt ut utredningens förslag att Biogasmarknadsutredningens stödpaket 1 om långsiktigt produktionsstöd för biogas ska genomföras, men efterlyser utredning kring de biogena utsläppen, marken som kolsänka och biogasens roll i det.

Regeringen bör gå vidare med Biogasmarknadsutredningens stödpaket 2

Regeringen bör också gå vidare med stödpaket 2 avseende förnybar gas från andra tekniker än rötning. Jordbrukets och skogsbrukets lignocellulosa- eller cellulosarika avfall, restprodukter och vedartade grödor som energiskog kan ge produktion av stora mängder förnybar gas via exempelvis förgasning. Biokolet som bildas som restprodukt från vissa av dessa tekniker kan återföras till jordbruket som jordförbättringsmedel och bidra till kolsänka. Ytterligare en anledning är att tekniken effektivt kan användas för att producera förnybar vätgas (och/eller ammoniak) och på så sätt ersätta naturgas i mineralgödseltillverkning. Negativa utsläpp kan dessutom lätt uppnås genom att den koldioxid som avskiljs kan lagras (bio-CCS) eller användas i nya produkter eller mer bränsle (bio-CCU) med rätt styrmedel.

Biogassystemet kan både minska mineralgödselanvändningen och minska regionala näringsobalanser

Ytterligare en tjänst som biogassystemet kan bidra med är att på ett effektivt sätt åtgärda regionala näringsobalanser. Biogasanläggningar kan ta emot stallgödsel från ett område med näringsöverskott och fördela biogödseln till andra områden. Produktutveckling av biogödseln kan förstärka denna möjlighet (avvattning/separering, differentierat näringsinnehåll, osv.) och möjligheten att åstadkomma detta kostnadseffektivt ökar genom biogassystemet jämfört med transport av örödad stallgödsel. Här hade Energigas Sverige önskat ytterligare utredning och förslag.

Energigas Sverige delar inte fullt ut utredningens slutsats att det finns tillräckliga styrmedel för att minska mineralgödselanvändningen eller effektivisera stallgödselhanteringen och för att komma till rätta med regionala näringsbalanser. Betalningsviljan inom jordbruket är uppenbarligen fortsatt för låg för biogödsel för att det ska ge tillräckliga intäkter för biogasproducenter för ökad biogasproduktion och för att ta fram mer träffsäkra gödselprodukter. Dessutom är potentialen för biogasproduktion från stallgödsel, vall, mellangrödor och annan agrobiomassa, inklusive odling på övergiven jordbruksmark eller mark i träda, fortfarande mycket lågt utnyttjad. Utöver att biogasstödet genomförs finns mer att göra för att se till att efterfrågan av återvunna näringsämnen genom biogödsel ökar och att mer agrobiomassa används för biogasproduktion. Här saknar vi konkreta förslag.

Förenkla tillståndprocesser för biogasanläggningar

Slutligen vill Energigas Sverige uppmana regeringen att så långt det är möjligt sänka kraven för miljötillstånd och förenkla miljötillståndprocesserna så långt det är möjligt för biogasanläggningar. Gränserna är idag för strikt satta och hämmar utbyggnaden av nya anläggningar, inte minst inom jordbruket.

Med vänliga hälsningar,

Maria Malmkvist
Vd

Linus Klackenberg
Ansvarig Produktion